

PRAVNA REGULATIVA DOBROVOLJNIH VATROGASNIH DRUŠTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Žarić, Tomislava

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:200000>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-05**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite

Stručni studij sigurnosti i zaštite

Tomislava Žarić

PRAVNA REGULATIVA
DOBROVOLJNIH
VATROGASNIH
DRUŠTAVA U REPUBLICI
HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2020.

Karlovac University of Applied Sciences
Safety and Protection Department

Professional undergraduate study of Safety
and Protection

Tomislava Žarić

Legal Regulation of
Voluntary Fire Companies in
the Republic of Croatia

Final work

Karlovac, 2020

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite

Stručni studij sigurnosti i zaštite

Tomislava Žarić

**PRAVNA REGULATIVA DOBROVOLJNIH
VATROGASNIH DRUŠTAVA U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Marin Kundić, dipl.iur.

Karlovac, 2020.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
KARLOVAC UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Trg J. J. Strossmayera 9
HR-47000, Karlovac, Croatia
Tel. +385 - (0)47 - 843 - 510
Fax. +385 - (0)47 - 843 - 579

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Stručni / specijalistički studij: Stručni studij sigurnosti i zaštite

Usmjerenje: Zaštita od požara

Karlovac, 2020.

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA

Student: Tomislava Žarić

Matični broj: 0415617058

Naslov: Pravna regulativa dobrovoljnih vatrogasnih društava u Republici Hrvatskoj

Opis zadatka:

Prikazati povijesni razvoj vatrogastva i dobrovoljnih vatrogasnih društava u Republici Hrvatskoj te ulogu dobrovoljnih vatrogasnih društava u kontekstu organizacije vatrogastva. Istražiti značaj dobrovoljnih vatrogasnih društava u Hrvatskoj i pravno uređenje dobrovoljnog vatrogastva u nekom od poredbeno pravnih sistema. Sustavno izložiti pozitivno pravno uređenje dobrovoljnih vatrogasnih društava te izvršiti kronološki osvrt na zakonske izmjene u navedenom području. Definirati ulogu autonomnih izvora prava u području pravne regulacije djelovanja dobrovoljnih vatrogasnih društava. Izvršiti pregled pravnog uređenja različitih aspekata djelovanja dobrovoljnih vatrogasnih društava.

Zadatak zadan:

Rok predaje rada:

Predviđeni datum obrane:

02/2020

07/2020

07/2020

Mentor:

Predsjednik Ispitnog povjerenstva:

Marin Kundić, dipl.iur.

Maja Vidović, dipl. iur.

PREDGOVOR

Na početku bih se željela zahvaliti svojoj obitelji koja mi je bila najveća podrška tijekom studija te su uvijek pronalazili razumna rješenja za probleme koji su se nalazili na našem putu.

Želim zahvaliti svom mentoru dipl.iur. Marinu Kundiću na velikom trudu i pomoći tijekom izrade završnog rada.

Također se želim zahvaliti svim profesorima Veleučilišta u Karlovcu koji su nam svojim radom i trudom prenosili svoje znanje.

Tijekom studiranja bilo je uspona i padova, ali obitelj, profesori i nove kolege svaki su problem učinili manjim. S ponosom mogu reći da je studiranje najljepše razdoblje u mom životu te sam sigurna da će mi ovo iskustvo pomoći u daljnjem razvoju.

SAŽETAK

Požar se razvija pod različitim okolnostima, a najčešći uzrok je ljudska nepažnja. Nastankom požara dolazi do velikih materijalnih šteta, a u najgorem slučaju ugrožava ljudske živote. Prilikom nastanka požara važno je poznavati osnove gašenja te u što kraćem roku požar dovesti pod kontrolu. U takvim slučajevima kontaktiramo nadležne službe.

Vatrogasne postrojbe i vatrogasne organizacije stalnim stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem uspješno obavljaju vatrogasnu djelatnost. Vatrogastvo u Republici Hrvatskoj kroz povijesni razvoj ima veliku ulogu u društvu. Uređeno je Zakonom o zaštiti od požara i Zakonom o vatrogastvu te podzakonskim propisima i pravilnicima. U Republici Hrvatskoj vatrogasnu djelatnost obavlja veliki broj profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasaca te je važno da sustav vatrogastva kao takav funkcionira.

Ovaj rad prikazuje pregled Pravne regulative dobrovoljnih vatrogasnih društava u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: vatrogastvo, pravna regulativa, organizacija vatrogasne službe, dobrovoljna vatrogasna društva

SUMMARY

Fire develops under different circumstances, and the most common cause is human negligence. The occurrence of fire causes significant material damages, and in the worst case endangers human lives. In the event of a fire, it is important to know the basics of extinguishing and to bring the fire under control as soon as possible. In such cases, we contact the competent services.

Fire brigades and fire organizations successfully perform firefighting activities through continuous professional training and development. Firefighting in the Republic of Croatia through historical development has a significant role in society. It is regulated by the Law on Fire Protection and the Law on Firefighting, as well as by-laws and regulations. In the Republic of Croatia, firefighting is performed by a large number of professional and volunteer firefighters, and it is important that the firefighting system as such functions.

This paper presents an overview of legal regulations on voluntary fire brigades in the Republic of Croatia.

Keywords: firefighting, legal regulations, organization of the fire service, voluntary fire brigades

SADRŽAJ	IV
ZAVRŠNI ZADATAK	I
PREDGOVOR	II
SAŽETAK.....	III
SADRŽAJ	IV
1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja.....	1
2. Povijesni razvoj vatrogastva u Republici Hrvatskoj	2
2.1. Osnivanje dobrovoljnih vatrogasnih društava i vatrogasnih zajednica	4
3. Značaj dobrovoljnog vatrogasnog društva u Republici Hrvatskoj.....	5
3.1. Ljudski resursi	7
4. Dobrovoljno vatrogasno društvo u kontekstu organizacije vatrogastva u Republici Hrvatskoj	10
4.1. Vatrogasne postrojbe.....	10
4.1.1. Pozitivno pravno uređenje dobrovoljnih vatrogasnih društava.....	11
4.1.2. Članstvo u dobrovoljnim vatrogasnim društvima	12
4.1.3. Osposobljavanje i usavršavanje članova dobrovoljnog vatrogasnog društva	13
4.2. Obveze jedinica lokalne samouprave	15
5. Usporedba pravnog uređenja dobrovoljnih vatrogasnih društava u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji.....	16
5.1. Povijesni razvoj vatrogastva u Republici Sloveniji.....	16
5.2. Pravila gasilske službe postvoljnih gasilceva.....	17
6. Interni akt na razini dobrovoljnog vatrogasnog društva.....	20
6.1. Dijelovi statuta	21
7. Odgovorne osobe za provedbu vatrogasne djelatnosti u dobrovoljnim vatrogasnim društvima	24
8. Dobrovoljno vatrogasno društvo u gospodarstvu.....	26
9. Financiranje dobrovoljnih vatrogasnih društava	28
10. Zaključak.....	31
11. LITERATURA.....	32
12. PRILOZI.....	33

1. UVOD

Opasnosti od požara pojavljuju se već kod prvih susreta čovjeka s vatrom, a od tada postoji i neki oblik čovjekove borbe protiv vatre. Veliki broj požara, eksplozija i nesreća čije posljedice saniraju vatrogasci rezultat su ljudske pogreške i nepažnje. Većina takvih događaja može se na vrijeme spriječiti provođenjem određenih mjera zaštite od požara i većom pozornošću te tako sačuvati imovinu i spasiti ljudske živote. Vatrogastvo čini vrlo važan funkcionalni dio sustava zaštite i spašavanja. Vatrogasna djelatnost sudjelovanje je u provedbi preventivnih mjera zaštite od požara i tehnoloških eksplozija, gašenje požara te spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom i tehnološkom eksplozijom, pružanje tehničke pomoći u nezgodama i opasnim situacijama te obavljanje drugih poslova u nesrećama, ekološkim i inim nesrećama, a provodi se na kopnu, moru, jezerima i rijekama. Vatrogasci se bore protiv požara kako bi spasili živote i imovinu. Vatra se može proširiti veoma brzo, ovisno o okolnostima pod kojima je nastala. Vatrogastvo zahtjeva stalno stručno obrazovanje i uvježbavanje kako bi vatrogasci bili što učinkovitiji na intervenciji.

1.1. Predmet i cilj rada

Cilj ovog rada je izložiti te izvršiti pregled i analizu pravne regulative dobrovoljnih vatrogasnih društava u Republici Hrvatskoj. U radu se prikazuje povijesni razvoj i istražuje značaj dobrovoljnih vatrogasnih društava u Republici Hrvatskoj. Prikazuje se uloga dobrovoljnih vatrogasnih društava u kontekstu organizacije vatrogastva. Sustavno se izlaže pozitivno pravno uređenje dobrovoljnih vatrogasnih društava te se donosi kronološki osvrt na zakonske izmjene u navedenom području. Nadalje, definira se uloga značaja autonomnih izvora prava u području pravne regulacije djelovanja dobrovoljnih vatrogasnih društava te se izvršava pregled pravnog uređenja različitih aspekata djelovanja dobrovoljnih vatrogasnih društava.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Prilikom pisanja ovoga rada korišteni su zakoni i pravilnici koji se odnose na vatrogastvo te internetske stranice sa sadržajem o vatrogastvu. Za pojedine podatke kontaktirala sam Hrvatsku vatrogasnu zajednicu te dobrovoljno vatrogasno društvo Pobegi-Čežarij iz Slovenije. Nadalje, u radu su korišteni statuti dobrovoljnih vatrogasnih društava Zoljan, Kaštela i Split.

2. Povijesni razvoj vatrogastva u Republici Hrvatskoj

Posebno mjesto u povijesti Republike Hrvatske imaju vatrogasci, ne samo zbog organiziranog gašenja požara, već i zbog velike uloge u izgradnji hrvatskog nacionalnog bića koju su provodili kroz humanost i spremnost na pomaganje ljudima. Aktivnost vatrogasnih društava uzdizali su najugledniji ljudi u svojim lokalnim zajednicama. Osim osnovne zadaće spašavanja, vatrogasci su pridonijeli kulturnom razvoju u svojim sredinama. [9]

U starom Rimu u doba cara Augusta bilježimo najstarije dokaze o organiziranoj protupožarnoj službi. U određenim dijelovima grada vatrogasci su bili smješteni u vojarnama te su imali svoga zapovjednika. U tom razdoblju već je bila poznata podjela vatrogasaca po dužnostima. Nakon pojave organiziranih vatrogasnih službi u vojarnama, počinje se javljati dobrovoljno vatrogastvo. Samo vatrogastvo u početku su činili ljudi koji su se u svojoj djelatnosti koristili vatrom. Nakon njih nastale su i druge dobrovoljne vatrogasne udruge. Vatrogastvo počinje stagnirati nakon propasti Rimskog Carstva, sve do ranog srednjeg vijeka. [1]

Godine 1272. u Statutu Dubrovačke Republike nalazimo prve odredbe povezane s protupožarnom zaštitom. Jedna od odredba propisivala je „da nitko unutar gradskih zidina ne smije imati kuću prekrivenu slamom“. Republika je također financirala uklanjanje kuća koje su bile izgrađene od gorivog građevinskog materijala koje su podložne nastanku i širenju požara te izgradnju novih, sigurnijih kuća. Godine 1296. nastao je veliki požar koji je potaknuo da se u Statut Dubrovačke Republike doda odredba koja određuje organizaciju i način gašenja požara. Ovaj akt smatra se prvim propisom o vatrogastvu na području Republike Hrvatske. Ovaj događaj bila je velika prekretnica i za ostale gradove. U statute drugih primorskih gradova dodane su odredbe zaštite od požara te mjere kažnjavanja za namjerno izazivanje požara. [1]

U 18. stoljeću u vrijeme Marije Terezije javljaju se značajnije aktivnosti u zaštiti od požara. Važna za istaknuti je 1768. godina kada je kraljica donijela naredbu, takozvani „Požarnički propis“. Sve zemlje Monarhije morale su donijeti učinkovitije propise vezane za zaštitu od požara. Na temelju te naredbe, sve zemlje morale su uskladiti sve dotadašnje propise s novim propisima. Na razini Hrvatske ta naredba bila je osnova prvog propisa obrane od požara. Nakon toga Kraljevsko vijeće iste godine donijelo je prvi službeni propis pod nazivom *Osnova kako bi se mogli spriječiti požari u slobodnim kraljevskim gradovima i trgovištima*. Ovaj propis bio je podloga za donošenje prvih naredbi, mjera i akata u pogledu obrane od požara za Hrvatske gradove. Temeljem tog propisa u Požegi je iskopan prvi vatrogasni bunar te je izgrađeno drveno

spremište za opremu i noćne čuvare. Osamdesetih godina istog stoljeća, gradovi pod vojnom upravom imali su propisani vatrogasni red: "Feuer Ordnung". Po tom propisu određena su mjesta koja su bila opskrbljena opremom za gašenje požara. [1]

U 19. stoljeću Zagreb donosi propis za obranu od požara, takozvani „Gasnik“, a Varaždin „Redarstveno požarnički red“. U Zagrebu je 1857. godine osnovano tijelo pod nazivom Gradsko vatrogasno-graditeljstveni odbor. [1]

Dana 26. srpnja 1933. godine stupio je na snagu Zakon o organizaciji vatrogastva Kraljevine Jugoslavije. Organizaciju vatrogastva, prema Zakonu, činile su: vatrogasne čete, vatrogasne župe, vatrogasne zajednice i Vatrogasni savez Kraljevine Jugoslavije. Nakon Drugog svjetskog rata prvi vatrogasni provedbeni propis bila je Uredba za organizaciju zaštite od požara. Sabor je 22. svibnja 1948. godine donio Zakon o dobrovoljnim vatrogasnim društvima Narodne Republike Hrvatske koji regulira rad vatrogasnih organizacija. Zakonom su utvrđene obveze i zadaci dobrovoljnog vatrogastva. Također je potvrđena potreba društva za takvom organizacijom, što ujedno i jamči njen daljnji razvoj. U listopadu 1968. godine donesen je republički Zakon o zaštiti od požara. Tim Zakonom zamijenjen je dvadeset godina star Zakon o dobrovoljnim vatrogasnim društvima u Narodnoj Republici Hrvatskoj iz 1948. godine. Krajem 1977. godine izašao je novi Zakon o zaštiti od požara u kojem se ona definira kao društveno posebno važna djelatnost. Time je vatrogastvo dobilo svoj zasluženi status u društvu jer više nije udruženje građana, već se financira iz društvenog proračuna. [2]

Zakonom o vatrogastvu iz 1993. godine po prvi puta sustavno je uređeno područje vatrogastva u Republici Hrvatskoj. Cilj donošenja Zakona bio je vrlo jasan. Vatrogastvo je ušlo u sustav Ministarstva unutarnjih poslova i financiralo se iz državnog proračuna. Ovakva postavljena organizacija sustava vatrogastva imala je opravdanje jer je donesena u vrijeme Domovinskog rata. Kroz duže vremensko razdoblje postali su sve više izraženi nedostaci prihvaćene organizacije. Centralizacija vatrogastva na državnoj razini rezultirala je demotivacijom ostalih subjekata. Tako su jedinice lokalne i područne samouprave nastojale svoje obveze prema vatrogastvu i samoj zaštiti od požara prebaciti na državnu razinu izbjegavajući poduzeti mjere potrebne za učinkovitu organizaciju zaštite od požara. Naime, umjesto stvaranja osnova za jedinstveno funkcioniranje vatrogastva, došlo je do oštre diferencijacije profesionalne i dobrovoljne vatrogasne strukture. Nakon završetka rata prestala je potreba za centraliziranim sustavom vatrogastva. Zakonom o vatrogastvu (NN 106/99), koji se počeo primjenjivati 1. siječnja 2000. godine, decentralizirana je vatrogasna služba, a odgovornost za njezinim

financiranjem i organiziranjem preuzele su općine i gradovi. Osiguran je stabilan i siguran sustav financiranja redovite djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava iz proračuna jedinica lokalne i područne samouprave. Osigurano je i financiranje opreme iz premije osiguranja i općekorisnih funkcija šuma. [1]

Hrvatski sabor donio je novi Zakon o vatrogastvu (NN 125/19) na sjednici 13. prosinca 2019. godine. Ovom promjenom Zakona žele se otkloniti određene poteškoće na koje se naišlo u primjeni prethodnog Zakona. Donošenjem ovog Zakona uspostavila se jedna nadležna institucija za vatrogastvo na državnoj razini, što je omogućilo nesmetani razvoj vatrogasnog sustava u pogledu normativnog reguliranja, učinkovitijeg osposobljavanja i obuke vatrogasaca. Novi Zakon o vatrogastvu primjenjuje se od 1. siječnja 2020. godine. [1]

2.1. Osnivanje dobrovoljnih vatrogasnih društava i vatrogasnih zajednica

Varaždin je bio prvi grad u Hrvatskoj s dobrovoljnom vatrogasnom organizacijom. Dana 17. lipnja 1864. godine osnovan je Prvi hrvatski dobrovoljni vatrogasni zbor, odnosno dobrovoljno vatrogasno društvo s 156 članova osnivača. Za nastanak te organizacije bio je zaslužan Oton Mayer. On je radio kao putujući kalfa u obrtničkim radionicama južne Njemačke i Austrije gdje se susreo s udruživanjem ljudi u vatrogasna društva. Varaždin se kroz povijest susretao s teškim neprilikama s požarima. Godine 1776. nastao je katastrofalan požar koji je uništio veliki dio grada. Nakon te katastrofe Varaždin više nije bio glavni grad Hrvatske, već je to postao Zagreb. Nakon Varaždina, dobrovoljna vatrogasna društva osnovana su i u drugim gradovima. U Sisku je osnovano godinu dana nakon Varaždina. Zatim su osnovana dobrovoljna vatrogasna društva u Otočcu (1868. godine), Ludbregu (1869. godine), Zagrebu (1870. godine) te Karlovcu i Novoj Gradiški (1871. godine), a kasnije i u ostalim gradovima. [1], [10]

Godine 1876. osnovana je Hrvatsko-slavonska vatrogasna zajednica, a prvi predsjednik bio je Gjuro Stjepan Deželić koji je rođen 1838. godine u Ivanić Gradu. Privatno je studirao pravo te radio u odvjetničkim kancelarijama sve do 1871. godine kada je postao gradski vijećnik. Utemeljio je Savez hrvatskih vatrogasnih društava 1868. godine. Zagovarao je slobodno udruživanje vatrogasaca, opremanje jedinica te stručno osposobljavanje vatrogasaca. Kao prvi predsjednik Hrvatsko-slavonske vatrogasne zajednice sudjelovao je u stvaranju prve suvremene nacionalne vatrogasne organizacije. Zastupao je ideju uvođenja hrvatskog jezika u vatrogastvo te je autor prvih udžbenika iz vatrogastva. Prvi priručnik „Obučevnik za dobrovoljne

vatrogasce“ izdan je 1882. godine. Obrađivao je teme kao što su: zadaci vatrogasnih društava, sredstva za gašenje i njihova upotreba, taktika gašenja požara te ustroj i oprema vatrogasnih postrojbi. Kako bi se unaprijedilo dobrovoljno vatrogastvo te zaštitili interesi dobrovoljnih vatrogasnih društava, Hrvatsko-slavonska vatrogasna zajednica je na skupštini 1899. godine utvrdila nacrt Gasnika za Kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju. Zatražili su od Vlade da zakonom urede vatrogastvo u Kraljevini te da izdvajaju 2% od njihovih bruto prihoda za vatrogastvo. Na kraju skupštine, dobrovoljni vatrogasci Hrvatske dobili su svoju oznaku koju nose na ovratniku, nju čine kaciga i u križ postavljeni čekić i sjekirica (Slika broj 1). To je bio početak stvaranja jedinstvenih vatrogasnih oznaka u Hrvatskoj. [1], [11]

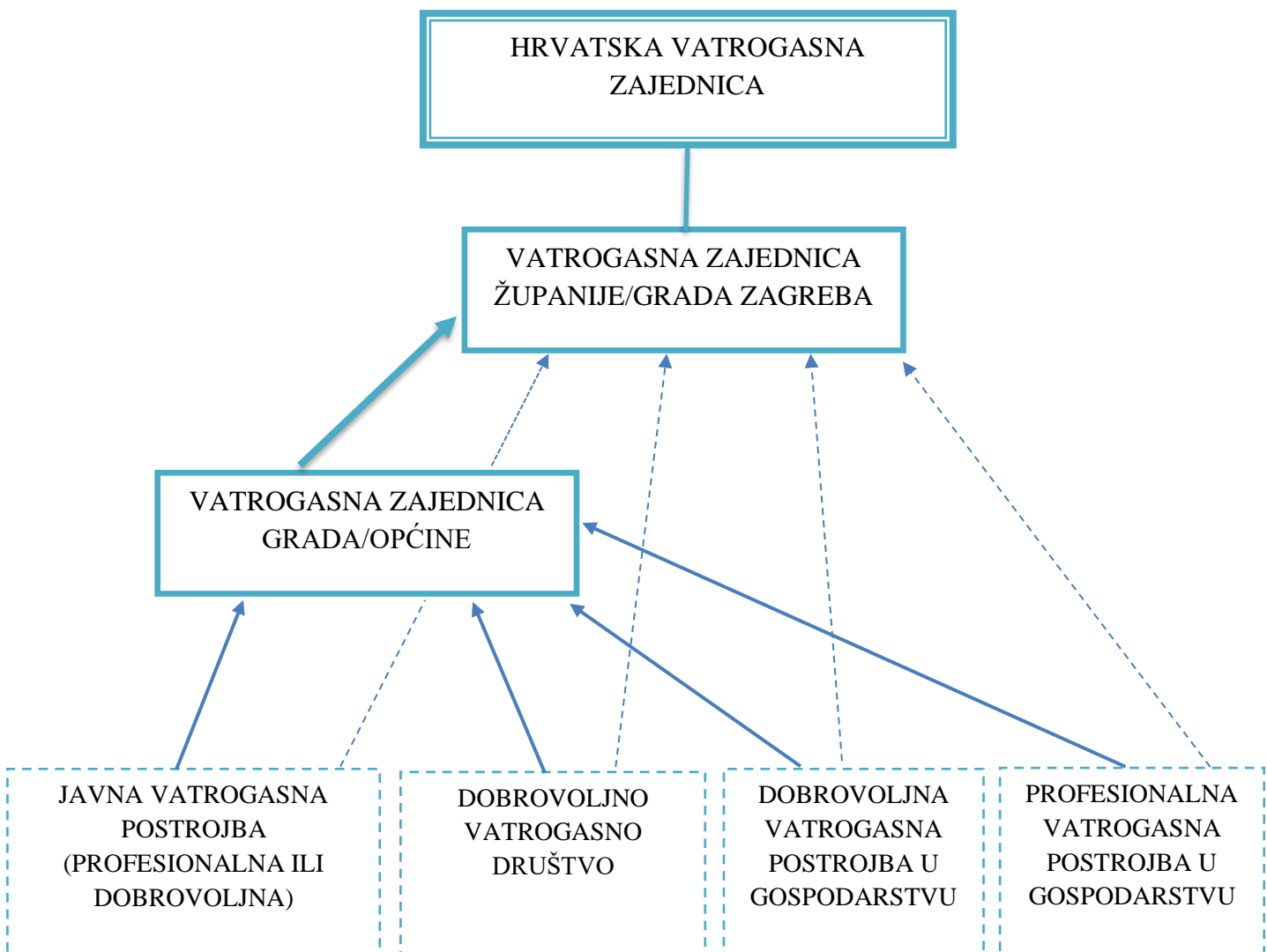

Slika 1. Oznaka Hrvatske vatrogasne zajednice [1]

3. Značaj dobrovoljnog vatrogasnog društva u Republici Hrvatskoj

Danas u Republici Hrvatskoj vatrogasnu djelatnost obavljaju vatrogasne postrojbe i vatrogasne organizacije. Svi vatrogasni subjekti s područja jedne lokalne samouprave (javne vatrogasne postrojbe, dobrovoljna vatrogasna društva, dobrovoljna vatrogasna društva u gospodarstvu i profesionalne vatrogasne postrojbe u gospodarstvu) udružuju se u vatrogasnu zajednicu općine ili grada. Vatrogasne zajednice općina, gradova i područne vatrogasne zajednice udružuju se u vatrogasne zajednice županija i Vatrogasnu zajednicu Grada Zagreba. Ako na području općine ili grada nije osnovana područna vatrogasna zajednica, javne vatrogasne postrojbe, dobrovoljna vatrogasna društva, dobrovoljna vatrogasna društva u gospodarstvu i profesionalne vatrogasne postrojbe u gospodarstvu članice su i osnivači vatrogasne zajednice županije. Način udruživanja

prikazan je na Slici 2. Zaštita od požara i vatrogastvo uređeni su Zakonom o zaštiti od požara i Zakonom o vatrogastvu te njihovim podzakonskim propisima. [1], [7]

Slika 2. Prikaz udruživanja vatrogasnih subjekata [1]

3.1. Ljudski resursi

Površina Hrvatske iznosi 56 542 km² te broji 4,28 milijuna stanovnika. Prema tom broju u Republici Hrvatskoj imamo 94 % dobrovoljnih vatrogasaca te 6% profesionalnih vatrogasaca. [1]

U Republici Hrvatskoj vatrogasnu djelatnost obavlja:

- 3525 profesionalnih vatrogasaca (2517 profesionalnih vatrogasaca u javnim vatrogasnim postrojbama, 784 vatrogasca u gospodarstvu te 224 profesionalna vatrogasca u dobrovoljnim vatrogasnim društvima)
- 57 138 dobrovoljnih vatrogasaca (55 444 dobrovoljna vatrogasca u dobrovoljnim vatrogasnim društvima te 1694 dobrovoljna vatrogasca u dobrovoljnim vatrogasnim društvima u gospodarstvu), navedeni podaci prikazani su u Tablici 1. [13]

Tablica 1. Statistički prikaz broja vatrogasaca u Republici Hrvatskoj [13]

Broj vatrogasnih zajednica županija i Grad Zagreb	21
Broj vatrogasnih zajednica gradova	61
Broj vatrogasnih zajednica općina	162
Broj profesionalnih vatrogasnih postrojbi	82
Broj dobrovoljnih vatrogasnih postrojbi	1 891
Broj profesionalnih vatrogasaca (ukupno)	3 525
<i>Broj profesionalnih vatrogasaca u javnim vatrogasnim postrojbama</i>	2 517
<i>Broj profesionalnih vatrogasaca u gospodarstvu</i>	784
<i>Broj profesionalnih vatrogasaca u dobrovoljnim vatrogasnim društvima</i>	224
Broj dobrovoljnih vatrogasaca (ukupno)	57 138
<i>Broj dobrovoljnih vatrogasaca u dobrovoljnim vatrogasnim društvima</i>	55 444
<i>Broj dobrovoljnih vatrogasaca u dobrovoljnim vatrogasnim društvima u gospodarstvu</i>	1 694
Ukupan broj vatrogasaca	60 663

Važno je za istaknuti kako je vatrogastvo na priobalju slabije razvijeno u smislu brojnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava i broja dobrovoljnih vatrogasaca u društvima. To možemo zaključiti iz Tablice 2. Velik broj jedinica lokalnih samouprava s priobalja ne izvršava svoje obveze prema dobrovoljnim vatrogasnim društvima i to znatno utječe na njihov razvoj. Krajem 2006. godine čak 61 lokalna samouprava na priobalju nije imala ustrojene nikakve vatrogasne službe, dok je u kontinentalnom dijelu Hrvatske taj broj bio 10. Nadalje, sama brojnost dobrovoljnih vatrogasaca u kontinentalnoj Hrvatskoj znatno je veća. Uzrok tome povezuje se s povijesnim činjenicama. U vrijeme Austro-Ugarske vlasti na kontinentalnom dijelu Hrvatske potican je takav način ustroja vatrogasne službe. Nadalje, postojala je velika razlika u samoj izgradnji objekata. Na kontinentu je način gradnje i građevni materijal bio podložan paljenju, dok su na priobalju građene kamene kuće. Razlika je i u poljoprivrednim površinama kojih je na priobalju manje, ali su bile obrađene, a u kontinentalnom dijelu ih je bilo puno više te su bile često zapuštene. [13]

Tablica 2. Prikazuje broj vatrogasaca po županijama (obuhvaća i članove vatrogasnog podmlatka i mladeži, pomažuce, pričuvne članove i ostale) [13]

Vatrogasna zajednica Sisačko-moslavačke županije	13 826
Vatrogasna zajednica Splitsko-dalmatinske županije	4374
Vatrogasna zajednica Šibensko-kninske županije	2023
Vatrogasna zajednica Varaždinske županije	9321
Vatrogasna zajednica Virovitičko-podravske županije	4044
Vatrogasna zajednica Vukovarsko-srijemske županije	2826
Vatrogasna zajednica Zadarske županije	1169
Vatrogasna zajednica Grada Zagreba	7148
Vatrogasna zajednica Zagrebačke županije	19 054
Vatrogasna zajednica Primorsko-goranske županije	4313
Vatrogasna zajednica Brodsko-posavske županije	3492
Vatrogasna zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije	7305
Vatrogasna zajednica Dubrovačko-neretvanske županije	1371
Vatrogasna zajednica Istarske županije	1878
Vatrogasna zajednica Karlovačke županije	7508
Vatrogasna zajednica Koprivničko-križevačke županije	8784

Vatrogasna zajednica Krapinsko-zagorske županije	6281
Vatrogasna zajednica Ličko-senjske županije	1151
Vatrogasna zajednica Međimurske županije	6194
Vatrogasna zajednica Osječko-baranjske županije	9989
Vatrogasna zajednica Požeško-slavonske županije	4312

Irska je europska država koja približno odgovara Republici Hrvatskoj prema broju stanovnika i površini od 70 273 m². Irska je podijeljena u 35 županija, koje vodi 27 županijskih vatrogasnih zapovjednika. U Irskoj ukupno djeluje 281 vatrogasna postrojba. Dobrovoljnih vatrogasaca kao u Hrvatskoj nemaju, ali broje oko 2706 dobrovoljnih vatrogasaca po ugovoru (part-time), odnosno, pojedinaca koji se uz svoj redovan posao, temeljem ugovora, obvezuju na pripravnost (Tablica 3). Uz vatrogasne postrojbe, na vatrogasnim intervencijama dobrovoljno sudjeluju pripadnici civilne obrane. Tako primjerice županija Kerry s ukupno 124 000 stanovnika raspolaže s deset vatrogasnih postrojbi. Županija za poslove vatrogastva izdvaja oko 5,3 milijuna eura, odnosno 4,7% od ukupnog proračuna. Vatrogasna služba podređena je službi za kvalitetu života koja provodi poslove upravljanja u kriznim situacijama. Usporedba podataka o broju dobrovoljnih vatrogasaca u Republici Hrvatskoj u odnosu na Republiku Irsku svakako ukazuje na značaj i brojnost dobrovoljne vatrogasne strukture u Republici Hrvatskoj. [13], [14]

Tablica 3. Statistički prikaz broja vatrogasaca u Irskoj [14]

Broj profesionalnih vatrogasnih postrojbi	281
Broj dobrovoljnih vatrogasnih postrojbi	0
Broj profesionalnih vatrogasaca	2012
Broj dobrovoljnih vatrogasaca	0
Ukupan broj vatrogasaca	2012

4. Dobrovoljno vatrogasno društvo u kontekstu organizacije vatrogastva u Republici Hrvatskoj

Na samom početku Zakona o vatrogastvu u općim odredbama propisano je u članku 1. da je: „Vatrogasna djelatnost sudjelovanje u provedbi preventivnih mjera zaštite od požara i tehnoloških eksplozija, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom i tehnološkom eksplozijom, pružanje tehničke pomoći u nezgodama i opasnim situacijama te obavljanje drugih poslova u nesrećama, ekološkim i inim nesrećama, a provodi se na kopnu, moru, jezerima i rijekama.“ U samoj definiciji vatrogasne djelatnosti istaknuto je preventivno djelovanje. To se konkretno ne odnosi na provedbu mjera zaštite od požara koje su propisane Zakonom o zaštiti od požara, već na provedbu informativne djelatnosti u vatrogastvu, provedbu osposobljavanja, provedbu raznih stručnih seminara i savjetovanja te provedbu različitih aktivnosti u području zaštite okoliša. [7]

Vatrogasnom djelatnošću nastoje se zaštititi ljudi i dobra od najrazličitijih vrsta opasnosti. Te opasnosti nisu samo požari i eksplozije te elementarne nepogode i nesreće, već i sve vrste suvremenih civilizacijskih opasnosti. Dakle, vatrogasnu djelatnost ne treba povezivati samo s gašenjem požara, jer više od 50% intervencija čine tehničke intervencije, odnosno spašavanje ljudi u specifičnim okolnostima. [7]

Dobrovoljna vatrogasna društva često budu pozvana od lokalnog stanovništva za različite vrste intervencija. Također javne vatrogasne postrojbe pozivaju dobrovoljna vatrogasna društva da im pomognu pri većim intervencijama, primjerice u saniranju šteta nastalih kao posljedica potresa.

4.1. Vatrogasne postrojbe

Člankom 2. stavkom 34. definirane su vrste vatrogasnih postrojbi. „Vatrogasne postrojbe su javna vatrogasna postrojba, vatrogasna postrojba dobrovoljnog vatrogasnog društva, profesionalna vatrogasna postrojba u gospodarstvu, vatrogasna postrojba dobrovoljnog vatrogasnog društva u gospodarstvu, županijska vatrogasna postrojba i intervencijska vatrogasna postrojba, koje neposredno obavljaju vatrogasnu djelatnost.“ [7]

4.1.1. Pozitivno pravno uređenje dobrovoljnih vatrogasnih društava

Dobrovoljno vatrogasno društvo osniva se, djeluje i prestaje s djelovanjem sukladno odredbama Zakona o udrugama (NN 74/14, 70/17, 98/19), ako Zakonom o vatrogastvu za pojedina pitanja nije drugačije određeno i samostalna je pravna osoba s ovlastima propisanim Zakonom o vatrogastvu. Postrojba dobrovoljnog vatrogasnog društva djeluje unutar vatrogasnog društva kao operativna snaga koja obavlja vatrogasnu djelatnost na području koje joj je dodijeljeno na temelju Vatrogasnog plana. Središnja vatrogasna postrojba društva intervenira na području odgovornosti sukladno Vatrogasnim planom grada, odnosno općine. Vatrogasna postrojba društva intervenira na područje djelovanja sukladno Vatrogasnom planu grada, odnosno općine. Tijekom obavljanja vatrogasne djelatnosti, vatrogasna postrojba dobrovoljnog vatrogasnog društva koristi javne ovlasti utvrđene Zakonom o vatrogastvu. Dobrovoljni vatrogasci koji su u radnom odnosu kada sudjeluju u intervenciji tijekom radnog vremena imaju pravo na naknadu plaće od općine ili grada. Nadalje, kada sudjeluju u vatrogasnoj intervenciji nakon radnog vremena, tijekom noći duže od četiri sata imaju pravo na neradne sate u dvostrukom trajanju od vremena provedenog na intervenciji. Visina naknade ne može biti manja od naknade profesionalnih vatrogasaca na području samouprave. Prava iz radnog odnosa ostvaruju se na temelju Zakona i kolektivnog ugovora. Zakonom o vatrogastvu stavljen je naglasak na pravni status dobrovoljnih vatrogasaca te njihova prava i obveze. Dobrovoljnim vatrogascima osiguravaju se prava za slučaj ozljeda, smrti te se propisuju oblici osiguranja i pravo na naknadu. [7]

Načela djelovanja udruge prema Zakonu o udrugama koja se primjenjuju i na djelovanje dobrovoljnih vatrogasnih društava u Republici Hrvatskoj su:

1. načelo neovisnosti – udruga samostalno obavlja djelatnost
2. načelo javnosti – javnost rada udruge uređuje se statutom
3. načelo demokratskog ustroja – udrugom upravljaju članovi
4. načelo neprofitnosti – udruga se ne osniva s ciljem stjecanja profita
5. načelo slobodnog sudjelovanja u javnom životu – udruge slobodno sudjeluju u razvoju javnih politika

Članak 38. Zakona o vatrogastvu određuje da je statut temeljni akt dobrovoljnih vatrogasnih društava te se njime uređuje način rada i nadležnost tijela. To možemo povezati s člankom 7.

Zakona o udrugama koji govori o načelu javnosti, odnosno javnost rada udruge uređuje se statutom, u skladu sa Zakonom. Dobrovoljna vatrogasna društva imaju tijela društva koja upravljaju društvom. Naglasak se stavlja na humanitarnu djelatnost koju možemo povezati s načelom neprofitnosti. Zakon o udrugama primjenjuje se na statusna pitanja, osim ako Zakonom o vatrogastvu nije drugačije određeno. Cilj ovog Zakona osigurati je učinkovito djelovanje udruga te stvoriti preduvjet za djelotvorno financiranje projekata od interesa za opće dobro. Udruga je definirana kao svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja koja se zauzima za humanitarna i druga uvjerenja, a bez namjere stjecanja dobiti. Razmatrajući sva obilježja djelovanja dobrovoljno vatrogasno društvo može se definirati i na ovaj način. [8]

4.1.2. Članstvo u dobrovoljnim vatrogasnim društvima

Članom dobrovoljnog vatrogasnog društva može postati svaki građanin Republike Hrvatske. Dobrovoljni vatrogasac osoba je učlanjena u dobrovoljno vatrogasno društvo, koja se sukladno svojim obavezama svrstava u odgovarajuću kategoriju članstva (operativni, izvršni, pričuvni, utemeljitelji, veterani, pomažući, počasni, pomladak i mladež). Važno je za istaknuti da operativne članove čine pripadnici dobrovoljnog vatrogasnog društva u dobi od 18 do 65 godina koji udovoljavaju uvjetima iz Zakona o vatrogastvu, odnosno imaju položen ispit za vatrogasca i važeći liječnički pregled. Status operativnog člana osoba može imati samo u jednom dobrovoljno vatrogasnom društvu. Izvršni članovi su u dobi iznad 18 godina, odnosno oni su članovi tijela Društva (Upravni odbor, Zapovjedništvo, natjecateljska odjeljenja, razne sekcije, odbori i slično). Izvršni član ne mora biti član vatrogasne postrojbe, ali u pravilu mora biti osposobljen najmanje za zvanje vatrogasca. Pričuvni članovi bivši su operativni ili izvršni članovi, koji zbog dobi (65 i više godina) ili zbog nekih drugih razloga (zdravstveni i slično) mogu zatražiti da ih se uvrsti u pričuvno članstvo. Minimalan uvjet je najmanje 10 godina izvršnog ili operativnog staža u Društvu. Vatrogasni veterani članovi su društva s navršениh 60 godina života i najmanje 30 godina operativnog staža u Društvu. Počasni članovi fizičke su osobe koji su posebno pridonijeli ostvarivanju ciljeva i zadataka Društva. Odluku o proglašenju počasnim članom donosi Skupština Društva. Također i predsjednik, odnosno zapovjednik Društva ili vatrogasne zajednice, mogu biti proglašeni počasnim predsjednikom, odnosno zapovjednikom, na temelju odluke Skupštine. Počasni predsjednik, zapovjednik ili počasni član postaju doživotni članovi Skupštine vatrogasne organizacije koja im je dodijelila to zvanje. Članovi vatrogasnog podmlatka su mladi u dobi od 6 do 12 godina koji pristupe u Društvo po

osobnoj želji, uz pristanak roditelja ili staratelja, a članovi vatrogasne mladeži su mladi starosti od 12 do 18 godina. [7], [1], [3]

4.1.3. Osposobljavanje i usavršavanje članova dobrovoljnog vatrogasnog društva

Uspješno obavljanje vatrogasne djelatnosti zahtjeva stalno stručno obrazovanje i uvježbavanje pripadnika društava. Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca provodi se po programima koji su sastavni dio Pravilnika o osposobljavanju i usavršavanju vatrogasnih kadrova. Usavršavanje specijalnosti mogu provoditi obrazovne ustanove koje imaju ovlaštenje Ministarstva unutarnjih poslova. Programi za usavršavanje specijalnosti su: strojar, bolničar, vezist, ronilac s jednom zvijezdom, za radove na vodi, za aparate za zaštitu dišnih organa, za spašavanje pri tehničkim intervencijama, za spašavanje pri akcidentima s opasnim tvarima te za djelovanje u radiološko-biološko-kemijskoj kontaminaciji. U pravilu osposobljavanje provode vatrogasne zajednice gradova, općina ili županija te dobrovoljna vatrogasna društva. Vatrogasne zajednice i dobrovoljna vatrogasna društva moraju udovoljavati određenim tehničkim uvjetima. Programi osposobljavanja dobrovoljnih vatrogasaca su: osposobljavanje za vatrogasnu mladež, osposobljavanje za zvanje vatrogasca, osposobljavanje za zvanje vatrogasnog dočasnika, osposobljavanje za zvanje vatrogasnog časnika i osposobljavanje za zvanje višeg vatrogasnog časnika. Osposobljavanje za vatrogasnu mladež traje 40 školskih sati i provodi ga dobrovoljno vatrogasno društvo. Osposobljavanje za zvanje vatrogasca i vatrogasnog dočasnika provodi vatrogasna zajednica općine ili grada. Osposobljavanje za vatrogasca traje 74 školska sata, a za vatrogasnog dočasnika 83 školska sata. Osposobljavanje za vatrogasnog časnika provodi vatrogasna zajednica županije te traje 100 školskih sati. Hrvatska vatrogasna zajednica provodi osposobljavanje za višeg vatrogasnog časnika. To osposobljavanje nema predavanja, već kandidat priprema radnju u smislu plana zaštite od požara određene pravne osobe. Zapovjednik postrojbe, zamjenik zapovjednika i osoba ovlaštena od strane zamjenika zapovjednika odgovorne su za pravilno i sigurno izvođenje teorijske nastave i praktičnih vježbi, sukladnost, ispravnost i sigurnost uređaja, opreme i tehnike te sigurnost osoba koje sudjeluju u izvođenju i praćenju nastave u vježbi. [15]

Za svako završeno osposobljavanje i dužnosti, vatrogasac dobiva pripadajuću oznaku. Oznaka vatrogasaca, vatrogasaca prve klase, vatrogasnog dočasnika i vatrogasnog dočasnika prve klase sadrži simbolizirane plamene baklje zlatne boje našivene na naramenice vrhom okrenutim prema ovratniku. Jedna baklja simbolizira vatrogasca, dvije baklje vatrogasca prve klase, tri baklje vatrogasnog dočasnika, a četiri baklje vatrogasnog dočasnika prve klase. Vatrogasni

časnik i vatrogasni časnik prve klase imaju baklje opšivene ispuskom zlatne boje. Jedna baklja označava vatrogasnog časnika, dok dvije baklje označavaju vatrogasnog časnika prve klase. Viši vatrogasni časnik i viši vatrogasni časnik prve klase imaju vatrogasni znak zlatne boje i simbolizirane plamene baklje. Počasni viši vatrogasni časnik ima tri baklje s ispuskom zlatne boje. Vatrogasac pripadnik vatrogasne mladeži ima jednu traku bijele boje. Vatrogasci svoje oznake nose na vatrogasnim svečanim i radnim odorama. Izgled oznaka možemo vidjeti na Slici 3. Svečana odora nosi se prilikom vatrogasnih svečanosti kao što su obljetnice, svečani prijem i sprovodi. Svečana odora može biti muška ili ženska. Sastoji se od bluze i hlača, odnosno suknje te od svečane kape za muškarce i šeširića za žene. Radna odora jednaka je za muškarce i žene. Sastoji se od bluze, hlača i domobranke. Nosi se prilikom obavljanja svakodnevnih aktivnosti kao i kod stručnog osposobljavanja. Važno je za napomenuti da dobrovoljni vatrogasci nose i zaštitnu odoru za prilaz vatri, prolaz kroz vatru te za rad s opasnim tvarima. [1], [15]

Slika 3. Vatrogasne oznake [13]

4.2. Obveze jedinica lokalne samouprave

Sustav zaštite od požara podrazumijeva planiranje, propisivanje i provođenje mjera zaštite od požara, ustrojavanje subjekata zaštite od požara, financiranje te osposobljavanje i ovlašćivanje za obavljanje poslova zaštite od požara. Cilj zaštite od požara je osiguranje zaštite života, zdravlja i sigurnost ljudi, životinja i materijalnih dobara uz postizanje društveno i gospodarski prihvatljivog požarnog rizika. U cilju zaštite od požara poduzimaju se organizacijske, tehničke i druge mjere za otklanjanje opasnosti od nastanka i sprječavanje širenja požara. Svatko ima pravo i obvezu biti upoznat s opasnostima od požara na mjestu gdje boravi ili radi. Odluku o planu, programu i načinu upoznavanja s opasnostima od požara donose jedinice lokalne i područne samouprave za svoje područje te pravne osobe na svom vlasništvu. Ustav Republike Hrvatske, članak 129. a. navodi: “Jedinice lokalne samouprave obavljaju poslove iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, tehničku kulturu, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu.“ Poslovi lokalnog djelokruga uređuju se zakonom, a prilikom dodjeljivanja tih poslova prednost će imati ona tijela koja su najbliža građanima. Prilikom određivanja djelokruga jedinica lokalne i područne samouprave mora se voditi računa o širini poslova i zahtjevima učinkovitosti i ekonomičnosti. Broj nastalih požara smanjiti će se prvenstveno kroz preventivno djelovanje na svim razinama u kojem će vodeću ulogu imati inspekcija zaštite od požara, jedinice lokalne i područne samouprave te vatrogasne službe. [7]

Jedinice lokalne samouprave organiziraju zaštitu od požara na svom području kao javnu službu te skrbe o stanju zaštite od požara na svom području, sukladno odredbama Zakona, propisima donesenim na temelju istog, planovima zaštite od požara, općim aktima i drugim odlukama, kao i priznatim pravilima tehničke prakse. Plan zaštite od požara donosi se na temelju procjene ugroženosti od požara, po prethodno pribavljenom mišljenju nadležne policijske uprave. Planom zaštite od požara utvrđuju se zadaće i područje djelovanja javnih vatrogasnih postrojbi i dobrovoljnih vatrogasnih društava. Kako bi se konkretizirala odgovornost pojedine vatrogasne postrojbe, utvrđeno je područje djelovanja kao dio teritorija lokalne samouprave na kojem djeluje jedna ili više javnih vatrogasnih postrojbi i dobrovoljnih vatrogasnih društava. Zakon o zaštiti od požara za jedinice lokalne samouprave propisuje dužnosti djelovanja na način kojim

se ne može izazvati požar, nalaže organizaciju pučanstva i održavanje protupožarnih vježbi te sudjelovanje u financiranju u proračunima prema vlastitim planovima zaštite od požara te propisanim obvezama. Ako na području općine ili grada nema onoliki broj javnih vatrogasnih postrojbi ili dobrovoljnih vatrogasnih društava koliki je predviđen planom zaštite od požara, gradonačelnik će poduzeti sve mjere za osnivanje i opremanje potrebnog broja javnih vatrogasnih postrojbi ili dobrovoljnog vatrogasnog društva. Dakle, lokalna samouprava ima obvezu osiguranja materijalne osnove za djelovanje dobrovoljnih vatrogasnih društava kako bi njihove vatrogasne postrojbe mogle provoditi vatrogasnu djelatnost na učinkovit način, odnosno onako kako je to predviđeno planom zaštite od požara. [7]

5. Usporedba pravnog uređenja dobrovoljnih vatrogasnih društava u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji

Nakon propasti Austro-Ugarske, došlo je do uspostave Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Pojavile su se nove mogućnosti za realizaciju jedinstvene slovenske vatrogasne postrojbe. U Ljubljani je održan prvi opći zbor Jugoslavenske vatrogasne zajednice. Na skupštini su ukinute stare pokrajinske federacije, a usvojena su nova pravila i izabran je odbor koji čine Slovenci. [12]

U sljedećim godinama vatrogasno društvo ojačalo je u svim područjima svog djelovanja. Ojačalo je svoju preventivnu djelatnost, organiziralo je društva mladih vatrogasaca u osnovnim školama, razvilo kulturno-preventivne i propagandne aktivnosti, ojačalo profesionalnu kompetenciju svojih članova, a prije svega uspješnu organizaciju za gašenje požara i spašavanje u slučaju prirodnih katastrofa. [5]

Iz navedenog možemo zaključiti da su vatrogastvo Slovenije i Hrvatske usko vezani još od same povijesti te smatram da je to vrlo dobar primjer za usporediti.

5.1. Povijesni razvoj vatrogastva u Republici Sloveniji

Na području današnje Slovenije vrlo su rano poznate vatrene linije. Prvi poznati požarni red bio je u Ljubljani 1676. godine koji je sadržavao gotovo iste odredbe kao i ostala vatrogasna mjesta u srednjovjekovnim gradovima u Europi. Nakon ratova s Pruskom i Italijom 1867. godine, počela su se razvijati dobrovoljna vatrogasna društva. Nacionalna skupština usvojila je Zakon o pravu na udruživanje (o udrugama i političkim udruženjima). U takvoj društveno-političkoj

situaciji stvoren je novi oblik "gašenja požara" i vatrogasne organizacije, što je odražavalo tadašnje stanje u Sloveniji. Šezdesetih godina prošlog stoljeća u Sloveniji su učinjeni prvi ozbiljniji pokušaji osnivanja organizacije za vatrogasnu službu koja bi se stalno i profesionalno pripremala za gašenje požara. Osnivački odbor Vatrogasnog društva u Ljubljani održan je 30. ožujka 1870. godine. Prvi načelnik stožera bio je Fran Doberlet, a šef stožera Ivan Janesch. Izabrani odbor također je izradio radni nalog po uzoru na klagensfurtski vatrogasni red i tiskao ga na slovenskom i njemačkom jeziku. Pravila gašenja požara odobrena su, međutim, u rujnu 1870. godine. Nakon osnivanja prvih društava, ideja dobrovoljnog gašenja požara proširila se na sve slovenske gradove. Većina društava nastala su nakon požara koje ljudi nisu mogli spriječiti. Društva su izgledala gotovo potpuno isto, najuočljivije razlike bile su samo u broju članstva, a samim tim i u alatima i opremi kojim je svako društvo raspolagalo. Društva su kupila alat i opremu u Njemačkoj, Češkoj i Ljubljani. Društva su organizirala vatrogasne zabave te na taj način prikupljala novac za opremu. Vatrogasna društva vodila su se geslom: "Bogu na čast, na pomoć vašeg susjeda!" Međutim, postojale su velike razlike među članovima u pojedinim društvima, gradskim i seoskim. Plemeniti moto „Pomozite drugome!“ uvijek je bio ispred svih ostalih ideja i pogleda, usprkos požarima i drugim katastrofama.[12]

5.2. Pravila gasilske službe postvoljnih gasilceva

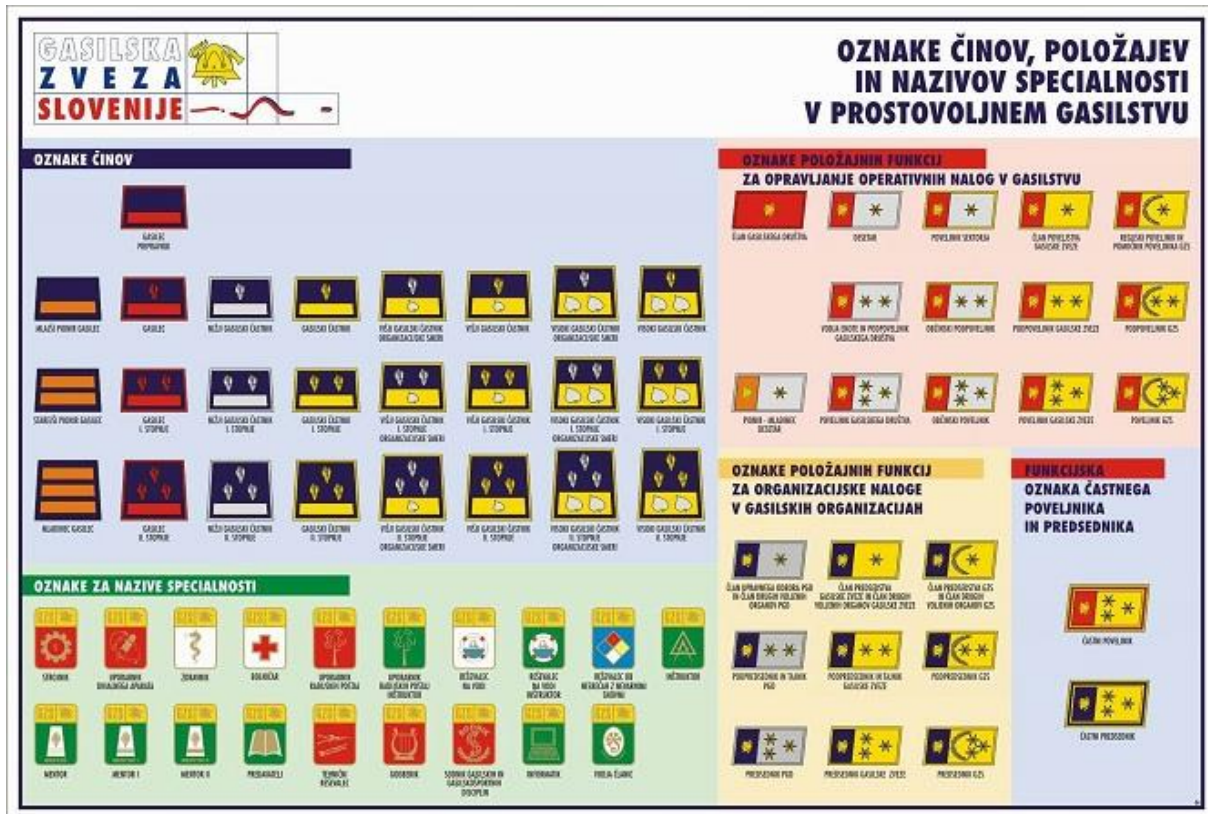
Pravila vatrogasne službe objavljena su u Službenim novinama RS, br. 52/2010, a usvojena su na sjednici 23. travnja 2016. godine. Pravila uređuju zajednička pitanja dobrovoljne i profesionalne službe vatrogasaca. Pravilnik dobrovoljne vatrogasne službe detaljnije uređuje pojedinačna pitanja dobrovoljnog gašenja požara. Pitanja u vezi s članstvom dobrovoljnog vatrogasnog društva, operativnim upravljanjem dobrovoljne vatrogasne organizacije, prava i dužnosti operativnih vatrogasaca, osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca, funkcije zastupanja vatrogasne brigade i obavljanje vatrogasnih dužnosti te vatrogasno-spasilačku opremu i dobrovoljna vatrogasna natjecanja vatrogasaca. Pravilnik dobrovoljne vatrogasne službe obavezan je za sve dobrovoljne vatrogasce, članove dobrovoljnih vatrogasnih društava, sva dobrovoljna industrijska društva, sve općinske vatrogasne postrojbe, vatrogasne regije i Slovensku vatrogasnu brigadu. [6]

Slovenska dobrovoljna vatrogasna društva imaju četiri kategorije članstva. Prva kategorija su mladi od 6 do 18 godina. Položaj mladih u vatrogasnim organizacijama uređen je Pravilnikom o funkcioniranju mladih u vatrogasnim organizacijama. Možemo povezati kategoriju članstva

mladih s kategorijama pomladak i mladež. U Hrvatskim dobrovoljnim vatrogasnim društvima ta kategorija zapravo je podijeljena na dva uzrasta. Pomladak su djeca od 6 do 12 godina, a mladež 12 do 18 godina. Poželjni vatrogasac član je dobrovoljnog vatrogasnog društva s navršениh 16 godina i završenim tečajem za obuku polaznika. Ove kategorije članstva u dobrovoljnim vatrogasnim društvima u Hrvatskoj nema. Operativni vatrogasac ima prava i obveze ista kao i operativni vatrogasac u Hrvatskoj. Rezervni operativni vatrogasac nije član vatrogasne jedinice, ali može dobrovoljno izvršavati određene operativne zadatke ako ima fizičke i psihičke sposobnosti. Rezervni operativni vatrogasac ne postoji u našim kategorijama članstva. Posljednja kategorija su veterani, odnosno članovi vatrogasne jedinice koji su navršili određenu dob za prelazak iz operativnog članstva u veterane. Veteran može obavljati organizacijske, obrazovne i savjetodavne poslove. Operativno upravljanje dobrovoljnim vatrogasnim organizacijama organizira se i provodi kao jedinstveni sustav. Izvode ga zapovjednici ili voditelji vatrogasnih društava. [6]

Osnovno stručno osposobljavanje za pripravnike, operativne vatrogasce i šefove vatrogasaca predviđeno je u sedam programa osposobljavanja, dok se u Hrvatskoj provodi kroz pet programa osposobljavanja. Programi osposobljavanja su: polaznički tečaj za vatrogasce, tečaj za operativnog vatrogasca, tečaj za starije vatrogasce, tečaj za mlađeg vatrogasnog časnika, tečaj za vatrogasnog časnika, tečaj višeg vatrogasnog časnika i tečaj za starijeg vatrogasca. Specijalnosti su malo proširenije nego u Hrvatskoj, pa tako Slovenci imaju informatiku u vatrogastvu, prvu pomoć, prevenciju, procjenu sportske discipline te ostale specijalnosti koje mogu polagati i dobrovoljni hrvatski vatrogasci. Gospodarska komora Slovenije provodi tečajeve u Vatrogasnoj školi i drugim centrima za obuku. Također se organiziraju osposobljavanja u vatrogasnim postrojbama ako ima dovoljno kandidata te ako su vatrogasne postrojbe opremljene za takva osposobljavanja. Svaki predmet se završava ispitom pred ispitivačem. Zapovjednik vatrogasne službe promatra organizaciju i provođenje tečajeva na razini vatrogasnih postrojbi. Osposobljavanje u Hrvatskoj provode vatrogasne zajednice gradova, općina ili županija te dobrovoljna vatrogasna društva. Vatrogasne zajednice i dobrovoljna vatrogasna društva također moraju udovoljavati određenim uvjetima. Uvjet za dobivanje čina nije samo završavanje određenog osposobljavanja i specijalnosti, već i određene godine staža u prethodnoj kategoriji vatrogasca (Slika 4.). Tako je primjerice potrebno biti 7 godina vatrogasac da bi član mogao postati stariji vatrogasac. Znak pripadnosti nosi se na lijevom rukavu na vatrogasnoj uniformi i radnoj odjeći, 10 cm ispod ramenog šava. U Hrvatskoj se uzima udaljenost „dva prsta“ od ramenog šava. Svaka vatrogasna postrojba ima svoj znak

pripadnosti, a tako i članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava imaju svoj amblem kako u Hrvatskoj tako i u Sloveniji. [6]

Slika 4. Vatrogasne oznake slovenskih dobrovoljnih vatrogasnih društava [12]

Svako dobrovoljno vatrogasno društvo, kao i u Hrvatskoj, usvaja svoj statut sukladno Zakonu o društvima (Narodne novine RS, br. 64/11) i članku 20. Zakona o gašenju požara (Narodne novine RS, br. 113/05). Dobrovoljno vatrogasno društvo u Hrvatskoj i Sloveniji provodi vatrogasnu djelatnost koja je humanitarna aktivnost koja nadilazi interese svojih članova i provodi je u javnom interesu. Predsjednik je odgovoran za legitimno poslovanje dobrovoljnog vatrogasnog društva te ima jednaka prava i obveze kao i predsjednik u Hrvatskim dobrovoljnim vatrogasnim društvima. Društvo koristi svoj simbol i svoj pečat kako bi se razlikovalo od drugih dobrovoljnih vatrogasnih društava kako unutar granica svoje države, tako i izvan granica. Svrha društva je udruživanje građana kako bi postali dobrovoljni vatrogasci koji čine vatrogasnu jedinicu. Svako društvo ima određeno područje djelovanja. U statutu su navedeni ciljevi i obveze društva. Teško je pronaći jedan cilj ili jednu obvezu koja se po nečemu razlikuje od ciljeva ili obveza dobrovoljnih vatrogasaca u Hrvatskoj. U statutu su pojašnjena članstva u

društvu, a podudaraju se s Pravilnikom dobrovoljne vatrogasne službe. Tijela dobrovoljnog vatrogasnog društva su skupština, upravni odbor, zapovjedništvo, nadzorni odbor i disciplinska komisija. Prava i obveze tijela usko su vezani s našim društvima. Dobrovoljna društva ostvaruju prihode iz proračuna lokalne zajednice, članarinom, doprinosima sponzora, poreza na dohodak oduzet od sredstava i drugih izvora. [5]

Iz navedenog Pravilnika dobrovoljne vatrogasne službe i statuta konkretnog dobrovoljnog vatrogasnog društva (dobrovoljnog vatrogasnog društva Pobegi-Čežarij) možemo zaključiti kako nema velikih razlika u načinu obavljanja vatrogasne djelatnosti. [5]

Slika 5. Dobrovoljno vatrogasno društvo na natjecanju 1970. godine [5]

6. Interni akt na razini dobrovoljnog vatrogasnog društva

Statut dobrovoljnog vatrogasnog društva na temelju Zakona o vatrogastvu i Zakona o udrugama donosi najviše tijelo upravljanja, odnosno skupština. Zakon o udrugama odnosi se na osnivanje, pravni položaj i prestanak djelovanja udruga sa svojstvom pravne osobe te registraciju stranih udruga u Hrvatskoj. Člankom 3. stavkom 2. propisano je sljedeće: “Statut je temeljni opći akt udruge koji donosi skupština udruge“. Ostali opći akti, ako ih udruge donosi, moraju biti u skladu sa statutom. Prethodnim člankom propisano je da svaka udruge ima statut, kako bi utvrdila svoje djelovanje, ciljeve, tijela i ostala pitanja koja uređuje Zakon o udrugama i drugi propisi temeljem kojih udruge provodi svoju djelatnost. Dakle, statut je najvažniji akt. Izmjene i dopune statuta donose se dvočetvrtinskom ili tročetvrtinskom većinom članova skupštine dobrovoljnog vatrogasnog društva. Statut udruge sadrži odredbe o nazivu i sjedištu, zasjedanju, izgledu pečata udruge, područjima djelovanja, ciljevima, djelatnostima, uvjetima i načinu

učlanjivanja, tijelima udruge, prestanku djelovanja udruge, imovini, načinu rješavanja sporova i drugo. Statut udruge može sadržavati i odredbe o teritorijalnom djelovanju udruge, znaku udruge i drugim pitanjima od značaja za udruhu. [1], [8]

Slika 6. Dodjela priznanja članovima dobrovoljnog vatrogasnog društva Zoljan [3]

6.1. Dijelovi statuta

Statut dobrovoljnog vatrogasnog društva ima obavezne dijelove i ostale dijelove koji mogu biti određeni statutom ovisno o izraženoj volji članova društva. Temeljem analize većeg broja statuta utvrđeno je da statuti dobrovoljnih vatrogasnih društava nemaju velikih razlika, osim u pojedinim dijelovima. To naravno ovisi o samom dobrovoljnom vatrogasnom društvu, njihovoj imovini te obvezama. Statutima se obvezno normiraju sljedeća područja:

a) naziv i sjedište

u ovom dijelu mora se napisati puni i kraći naziv društva te točna adresa na kojoj se društvo nalazi. Odluku o promijeni sjedišta društva donosi skupština, a odluku o promijeni poslovne adrese sjedišta donosi Upravni odbor Društva. [1], [16], [17]

b) zastupanje

sukladno Zakonu o udrugama, udruga imenuje jednu ili više fizičkih osoba za zastupanje društva, odnosno udruge. Dobrovoljno vatrogasno društvo može imenovati više svojih dužnosnika za zastupanje. Uobičajeno je da to budu predsjednik i zapovjednik iz razloga što su tim dužnostima utvrđene odgovornosti u Zakonu o vatrogastvu. [1], [16], [17]

c) ciljevi

ciljevi dobrovoljnog vatrogasnog društva proizlaze iz odredba Zakona o vatrogastvu. Osnovni ciljevi mogu biti: provedba preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, gašenje požara i spašavanje ljudi ugroženih požarom, pružanje tehničke pomoći u nezgodama i pružanje pomoći prilikom prirodnih nepogoda i nezgoda. U ciljeve se može uvrstiti i rad s vatrogasnom mladeži, natjecateljske aktivnosti i društvene te kulturne aktivnosti. [1], [16], [17]

d) djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi

dobrovoljno vatrogasno društvo ostvaruje djelatnosti i ciljeve:

- prati stanje dobrovoljnog vatrogasnog društva i aktivno djeluje na povećanju članova,
- sudjeluje u akcijama gašenja požara,
- sudjeluje na povođenju aktivnosti na zaštitu prirode i okoliša,
- organiziranje športske, zabavne i druge aktivnosti,
- surađuje s obrazovnim ustanovama,
- obavlja druge poslove i zadatke od interesa za društvo. [1], [3], [17]

e) članstvo te prava i obveze članova

svaki građanin Republike Hrvatske pod jednakim uvjetima iz statuta može postati članom društva. Samo pristupanje u društvo je dobrovoljno, a nakon toga obveza je svakog člana da aktivno provodi odredbe statuta društva. [1], [16], [17]

- f) tijela udruge, njihov sastav, izbor, opoziv, ovlasti i način odlučivanja i trajanje mandata
- članovi mogu neposredno upravljati udrugom kao članovi Skupštine ili posredno putem svojih predstavnika u drugim tijelima udruge. Zakon nalaže samo jedno tijelo upravljanja udrugom. Nadalje, Zakon omogućava ustrojavanje i drugih tijela, što je slučaj u vatrogastvu jer pored Skupštine imamo i druga potrebna tijela za upravljanje dobrovoljnim vatrogasnim društvom te provedbu vatrogasne djelatnosti. Zakonom o vatrogastvu (NN 125/19) doneseno je da tijela dobrovoljnog vatrogasnog društva čine: skupština, zapovjedništvo, zapovjednik, predsjednik i upravni odbor. [1], [7], [17]
- g) prestanak postojanja udruge
- udruga prestaje djelovati ako se broj članova udruge smanji ispod broja određenog za osnivanje udruge ili ako je prošlo dvostruko više vremena od vremena predviđenog statutom za održavanje skupštine, a ona nije održana. [1], [16]
- h) područja djelovanja
- ovdje treba pojasniti da dobrovoljna vatrogasna društva moraju intervenirati i izvan utvrđenog područja djelovanja sukladno zapovijedi županijskog ili glavnog vatrogasnog zapovjednika. [1], [16], [17]

Temeljem analize statuta utvrđeno je da su istima regulirana i ova područja:

- a) imovina, način stjecanja imovine i korištenje ostvarene dobiti
- imovinu udruge čine novčana sredstva koja je udruga stekla dobrovoljnim prilozima, članarinom, obavljanjem djelatnosti te iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne samouprave. Za svoje obveze dobrovoljna vatrogasna društva odgovaraju cijelom svojom imovinom te se može provesti stečaj. Dobrovoljna vatrogasna društva dužna su voditi poslovne knjige te sastavljati financijska izvješća. [1], [17]
- b) rješavanje sporova i sukoba interesa unutar udruge
- u statutu dobrovoljnog vatrogasnog društva mogu biti propisani načini rješavanja sporova između članova. [1]

- c) stegovna odgovornost članstva
ako član krši odredbe Statuta, nadležno tijelo može izreći određene stegovne mjere, ovisno o vrsti prekršaja. [1]

- d) postupak s imovinom u slučaju prestanka rada
prilikom prestanka dobrovoljnog vatrogasnog društva sva postojeća sredstva i imovina društva stavljaju se na raspolaganje gradu ili općini. [1] [16], [17]

- e) znak i njegov izgled
već u prvim člancima statuta dobrovoljnih vatrogasnih društava opisani su znak, amblem i zastava. [1], [16], [17]

Zastava koju društvo posjeduje iz razdoblja prije stupanja na snagu ovog statuta, a sadrži elemente prednje (desne) strane propisane ovim člankom, može se koristiti do daljnjeg. Sve zastave koje je društvo posjedovalo kroz svoju povijest moraju se na dostojan i prikladan način čuvati kao dio nacionalne kulturne baštine. [3], [16], [17]

- f) druga značajna pitanja
osim opisanih obveznih i ostalih dijelova statuta, neka društva utvrđuju u statutu i još neka pitanja. Tako na primjer opisuju pečat, posebno društva koja imaju povijesne pečate. [1], [16], [17]

7. Odgovorne osobe za provedbu vatrogasne djelatnosti u dobrovoljnim vatrogasnim društvima

U Zakonu o vatrogastvu utvrđene su odgovorne osobe za provedbu vatrogasne djelatnosti. Upravljanje društvom temelji se na zajedničkom odlučivanju te ravnopravnosti članova u ostvarivanju njihovih prava i izvršavanju dužnosti. Tijela dobrovoljnog vatrogasnog društva su: skupština, zapovjedništvo, zapovjednik, predsjednik i upravni odbor.

Predsjednik ima obavezu predstavljati vatrogasno društvo te skrbiti o razvoju i promidžbi vatrogastva na svome području. Također je odgovoran za materijalno-financijsko poslovanje. Mandat predsjednika traje pet godina uz mogućnost produženja. Ukoliko je predsjednik dao ostavku ili je spriječen obavljati dužnost, Upravni odbor imenuje zamjenika predsjednika za

predsjednika do slijedeće skupštine. Zapovjednik je odgovoran za stanje organiziranosti, osposobljenosti i opremljenosti vatrogastva na području svoga djelovanja. Zapovjednika dobrovoljnog vatrogasnog društva imenuje nadležno tijelo dobrovoljnog vatrogasnog društva.

Skupština čini najviše tijelo za upravljanje društvom. Skupštinu društva čine operativni, pričuveni, izvršni, članovi veterani te počasni članovi. Ostali članovi društva sudjeluju u radu Skupštine, ali bez prava odlučivanja. Redovita sjednica Skupštine održava se najmanje jedanput godišnje. Također se može sazvati izvanredna skupština, ali na njoj se razmatra samo pitanje zbog kojeg je sazvana. Neki od poslova Skupštine su donošenje statuta i njegove izmjene i dopune, usvajanje plana rada i financijskog plana za slijedeću godinu, usvajanje izvješća Nadzornog odbora, donošenje odluke o prestanku rada društva i slično.

Upravni odbor upravlja radom društva između dvije sjednice skupštine. Članovi upravnog odbora su predsjednik, zamjenik predsjednika, zapovjednik, zamjenik zapovjednika, tajnik i blagajnik. Radom Upravnog odbora upravlja predsjednik društva. Sjednica Upravnog odbora saziva se prema potrebi, a najmanje četiri puta godišnje. Upravni odbor provodi odluke i zaključke Skupštine, imenuje i razrješuje tajnika, blagajnika, zamjenika zapovjednika i druge, donosi odluke o primanju u članstvo, kupovini pokretne i nepokretne imovine i tako dalje.

Zapovjedništvo je stručno-operativno tijelo društva zaduženo za organizaciju pripreme i provedbe aktivnosti. Radom zapovjedništva upravlja zapovjednik društva. Zapovjedništvo organizira i provodi vatrogasne vježbe, provodi praktične vježbe i teorijsku nastavu, skrbi o osposobljavanju te brine o održavanju vatrogasne opreme. [1]

Svaki vatrogasac ima svoja prava i dužnosti. Vatrogasac propisano primjenjuje i sustavno usavršava vatrogasnu struku, izgrađuje međusobne kolegijalne odnose te u svakoj situaciji mora čuvati ugled vatrogastva i svoj osobni ugled. Moraju se stručno usavršavati i osiguravati uvjete usavršavanja ostalih vatrogasaca. Za vrijeme službe mora propisano nositi vatrogasnu odoru i svjesno obavljati svoje obveze. Najvažnije je da čuvaju službenu tajnu. Vatrogasac koji u obavljanju službe povredi stegu, odgovara za stegovnu pogrešku Sudu časti prema odredbama Pravila vatrogasne službe. Djela koja se smatraju povredom stege su:

1. nesvjesno ili nemarno obavljanje službe,
2. samovoljno udaljavanje iz službe,
3. odbijanje izvršenja zapovijedi zapovjednika,

4. povreda državne ili službene tajne,
5. zlouporaba službenog položaja,
6. nemaran odnos prema ljudima ili imovini,
7. nedolično ponašanje ili vrijeđanje vatrogasnog zapovjednika,
8. svaki drugi postupak koji ometa obavljanje vatrogasne službe. [1]

Pravila vatrogasne službe usvojena su na Operativno-tehničkom stožeru i Predsjedništvu Hrvatske vatrogasne zajednice. To je obvezni akt svih vatrogasnih organizacija koji regulira prava, međusobne odnose, rad, javni nastup, odgovornosti te rukovođenje djelatnika i članova. Temelji se na odredbama Zakona zaštite od požara i Zakona o vatrogastvu. Također postoji i Etički kodeks vatrogasne zajednice koji se odnosi na cjelokupno vatrogastvo u Republici Hrvatskoj sadržavajući načela kojima uređuje međusobne odnose, odnose među profesionalnima i dobrovoljnim vatrogascima te subjektima s kojima se vatrogasci susreću prilikom obavljanja vatrogasne djelatnosti kao javne službe. [1], [7]

8. Dobrovoljno vatrogasno društvo u gospodarstvu

Dobrovoljna vatrogasna društva u gospodarstvu osnivaju se i djeluju na temelju Zakona o udrugama. Dakle, kako je utvrđeno Zakonom o vatrogastvu, u članku 45.: “Na postrojbu dobrovoljnog vatrogasnog društva u gospodarstvu smisleno se primjenjuju sve odredbe ovoga Zakona koje se odnose na dobrovoljna vatrogasnih društava, a u vezi s osnivanjem, ustrojem i prestankom djelovanja, ovlastima i odgovornostima predsjednika i zapovjednika te trajanju njihova mandata i primjenu ovlasti propisanih ovim Zakonom.“ [7]

Kao za općine i gradove, tako je i za pravne osobe iz gospodarstva, zakonodavac je omogućio provedbu vatrogasne djelatnosti na više načina. Radi racionalizacije vatrogasne tehnike i ljudstva, omogućeno je da više gospodarskih subjekata ustroji zajedničku vatrogasnu službu uz prethodno pribavljenu suglasnost glavnog vatrogasnog zapovjednika. Također, jedna ili više pravnih osoba mogu sklopiti ugovor o obavljanju vatrogasne djelatnosti sa središnjom postrojbom ili društvom, ako se njihov objekt nalazi na području odgovornosti središnje vatrogasne postrojbe ili društva. Sve troškove koji nastaju pri obavljanju vatrogasne djelatnosti snosi pravna osoba. [4]

Postrojbu dobrovoljnog vatrogasnog društva u gospodarstvu zastupaju predsjednik i zapovjednik postrojbe. Područje djelovanja i odgovornosti postrojbe utvrđene su Pravilnikom zaštite od požara, Procjenom rizika izvanredne situacije, Operativnim planom zaštite od požara i tako dalje. Navedeni dokumenti moraju biti usklađeni s Planom zaštite od požara grada u kojem tvrtka djeluje. Postrojba može djelovati i izvan utvrđenog područja djelovanja i odgovornosti, ali takvo djelovanje mora biti utemeljeno na zakonima i propisima koji uređuju obavljanje vatrogasne djelatnosti u Republici Hrvatskoj. [4]

Ciljevi i djelatnosti postrojbe definirani su kao i kod dobrovoljnih vatrogasnih društava, samo se veći naglasak stavlja na mjere zaštite od požara ovisno o djelatnosti kojom bavi osnivač. Rad postrojbe je javan. Javnost rada postrojbe ostvaruje se pravodobnim izvješćivanjem članstva o radu postrojbe i značajnijim događajima, putem sredstva javnog priopćavanja i putem internet stranice. [4]

Učlanjenje u postrojbu je dobrovoljno kao i u ostala dobrovoljna vatrogasna društva. Članovi dobrovoljne vatrogasne postrojbe u gospodarstvu nešto su drugačiji nego u ostalim dobrovoljnim vatrogasnim društvima. Članovi postrojbe mogu biti operativni, izvršni, pričuvni i počasni. Prava i obveze koje su definirane Statutom jednaka su kao i kod svih dobrovoljnih vatrogasaca. Članstvo u postrojbi prestaje istupanjem, brisanjem, isključenjem, smrću i prestankom rada postrojbe. [4]

Upravljanje postrojbom temelji se na zajedničkom demokratskom odlučivanju i samostalnoj odgovornosti te ravnopravnosti članova u ostvarivanju njihovih prava i dužnosti. Prava i obveze tijela postrojbe utvrđena su statutom, a ne razlikuju se od ostalih dobrovoljnih vatrogasnih postrojbi. [4]

Imovina postrojbe nešto je veća nego kod drugih društava jer ju čine pokretnine, novčana sredstva stečena dobrovoljnim priložima i darovima, novčana sredstva stečena obavljanjem djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi, novčana sredstva iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne samouprave te fondova i/ili inozemnih izvora namijenjena za financiranje programa i projekata, različita imovinska prava i druga novčana sredstva stečena u skladu sa zakonom. Također, primarno ih financira pravna osoba osnivač. Dobrovoljna vatrogasna društva u gospodarstvu najčešće ne koriste svoj amblem i zastavu. [4], [7]

Slika 7. Godišnja skupština dobrovoljnog vatrogasnog društva u gospodarstvu [4]

9. Financiranje dobrovoljnih vatrogasnih društava

Zakonom o vatrogastvu propisan je način financiranja svih subjekata koji obavljaju vatrogasnu djelatnost. Financiranje dobrovoljnog vatrogastva u potpunosti je preuzela lokalna i područna samouprava. Sredstva za financiranje redovne djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava osiguravaju se iz proračuna općine, grada i grada Zagreba čije područje pokrivaju. Financiranje je propisano Zakonom o vatrogastvu po kojem općine, gradovi i županije izdvajaju za vatrogastvo sredstva u visini određenog postotka ukupnog iznosa proračuna. Osim za redovno djelovanje dobrovoljnih vatrogasnih društava ta sredstva dijelom mogu koristiti i za opremanje. Sredstva za troškove intervencija društava koja interveniraju po nalogu županijskog vatrogasnog zapovjednika osiguravaju se u proračunu županije, a sredstva za troškove intervencija po nalogu glavnog vatrogasnog zapovjednika osiguravaju se u državnom proračunu. Sredstva za financiranje redovne djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava u gospodarstvu osigurava pravna osoba, sukladno planu zaštite od požara i svojim općim aktima. Ako bi sredstva za financiranje redovne djelatnosti i opremanje dobrovoljnih vatrogasnih društava bila nedovoljna, predstavničko tijelo općine, grada i grada Zagreba može za financiranje redovne djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava donijeti odluku o uvođenju ili povećanju komunalne naknade za financiranje vatrogastva. Visinu komunalne naknade treba uskladiti sa zahtjevima iz Plana zaštite od požara jedinice lokalne samouprave. [1], [7]

Osim proračunskih sredstava, vatrogasna djelatnost financira se i iz premije osiguranja. Društva za osiguranje izdvajaju sredstva u visini od 5% od premije osiguranja i požara koja se uplaćuju na poseban račun Hrvatske vatrogasne zajednice u iznosu od 30%, zatim na poseban račun vatrogasnih zajednica županija u istom iznosu te 40% na račun vatrogasne zajednice jedinice lokalne samouprave na području na kojem se nalazi osigurana imovina. Navedena sredstva trebala bi se koristiti za nabavu opreme, osposobljavanje vatrogasaca te pomaganje vatrogastva na područjima od posebne državne skrbi. Navedena mjerila svake godine donosi Skupština Hrvatske vatrogasne zajednice te nakon toga i skupštine vatrogasnih zajednica županija, općina i gradova. [1]

Pravne i fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit te fizičke osobe koje su obveznici poreza na dohodak, a u Republici Hrvatskoj obavljaju registriranu djelatnost i ostvaruju ukupni godišnji prihod i primitak veći od 3.000.000,00 kuna plaćaju naknadu za korištenje općekorisnih funkcija šuma. Naknada se plaća se u visini 0,0265% od ukupnog prihoda ili ukupnih primitaka i uplaćuje se u državni proračun tromjesečno i u roku od osam dana računajući od dana kada je obračun naknade postao konačan. Hrvatske šume d.o.o. dužne su za potrebe vatrogastva izdvajati 20% od ukupnih sredstava naknada za korištenje općekorisnih funkcija šuma:

- za opremanje i osposobljavanje vatrogasnih zajednica osigurava se 20% sredstava naknade za općekorisne funkcije šuma,
- sredstva naknade za korištenje općekorisnih funkcija šuma koriste se za poslove obavljanja vatrogasne djelatnosti, i to za aktivnosti opremanja i aktivnosti osposobljavanja,
- pravo na sredstva naknade za korištenje općekorisnih funkcija šuma ostvaruju vatrogasne organizacije prema stupnju njihove opremljenosti, površini šuma i šumskih zemljišta i stupnju ugroženosti od požara za područje nad kojim provode vatrogasnu djelatnost, što utvrđuje Vatrogasni Stožer Hrvatske vatrogasne zajednice. [7]

Osim redovnog financiranja, vatrogasni subjekti (dobrovoljna vatrogasna društva) imaju mogućnost ostvarenja prihoda obavljanjem vlastite djelatnosti. Nadalje, vrlo je važna odredba Zakona po kojoj su dobrovoljna vatrogasna društva u cijelosti oslobođena plaćanja poreza na dodanu vrijednost po računima plaćenim za nabavu opreme, materijala i usluga za obavljanje njihove djelatnosti. Dobrovoljna vatrogasna društva i dobrovoljna vatrogasna društva u gospodarstvu oslobođena su plaćanja pristojbi na kupljena ili darovana vatrogasna vozila,

vatrogasnu opremu i sredstva za gašenje te zamjenske dijelove. Tu se misli na oslobođenje od carine te od nekih drugih prireza i poreza. [1], [7]

10. Zaključak

Svake godine dogodi se veliki broj požara koji za posljedicu imaju materijalnu štetu i ljudske žrtve. Požari su nepredvidivi te je za njihovo gašenje potrebna dobra organizacija sposobnih ljudi kako bi se izbjegle tragedije. Već u 13. stoljeću pojavljuju se prve odredbe povezane s protupožarnom zaštitom pa tako i prvi propis o vatrogastvu na području Republike Hrvatske. Danas u Republici Hrvatskoj vatrogasnu djelatnost obavljaju vatrogasne organizacije i vatrogasne postrojbe. Sustav vatrogastva je uređen Zakonom o vatrogastvu. Od 1993. godine pa do danas, Zakon je imao nekoliko izmjena koje su pridonijele još boljem funkcioniranju vatrogastva na području Republike Hrvatske.

U Republici Hrvatskoj brojimo 57 138 dobrovoljnih vatrogasaca. Članom dobrovoljnog vatrogasnog društva može postati svaki građanin Republike Hrvatske. Društva se ne osnivaju s ciljem stjecanja profita, a uređena su Zakonom o udrugama. Kako bi dobrovoljno vatrogasno društvo utvrdilo svoje djelovanje i ciljeve, skupština dobrovoljnog vatrogasnog društva donosi statut. Vatrogasna djelatnost djeluje kao složen mehanizam u kojem svaki vatrogasni subjekt ima važnu ulogu. U Republici Hrvatskoj imamo velik broj dobrovoljnih vatrogasaca, koji kvalitetnim programima osposobljavanja čine da vatrogasni sustav kao takav funkcionira.

Iz ovog rada možemo zaključiti da je pravna regulativa dobrovoljnih vatrogasnih društava u Republici Hrvatskoj dobro uređena i kao takva funkcionira. Unatoč tome, smatram da se više treba ulagati u dobrovoljna vatrogasna društva na području Republike Hrvatske. Osim gašenja požara, ona čine velik doprinos u humanom i kulturnom razvoju lokalne zajednice. Istaknula bih i činjenicu da dobrovoljna vatrogasna društva aktiviraju mlade u lokalnim zajednicama. Pružaju im mogućnost za druženje, sport i osjećaj da se treba pomoći drugima. Dobrovoljna vatrogasna društva usmjeravaju mlade na pravi put.

Ovim radom želim potaknuti na veća ulaganja u vatrogastvo, jer kao član dobrovoljnog vatrogasnog društva uviđam pogreške. Također želim potaknuti mlade osobe da pruže priliku vatrogastvu jer vatrogastvu pruža nova poznanstva, iskustva i prevladavanje vlastitih strahova.

11. LITERATURA

- [1] **Popović Ž. i suradnici:** *“Priručnik za osposobljavanje vatrogasnih dočasnika i časnika“*, Priručnik Hrvatske vatrogasne zajednice, Zagreb (2006.), ISBN 953-6385-16-3
- [2] **Popović Ž. i suradnici:** *„Priručnik za osposobljavanje vatrogasaca“*, Priručnik Hrvatske vatrogasne zajednice, Zagreb (2010.), ISBN 978-953-6385-23-2
- [3] Statut dobrovoljnog vatrogasnog društva Zoljan, pristupljeno 24. 03. 2020.
- [4] Statut dobrovoljnog vatrogasnog društva u gospodarstvu Našicecement d.d., pristupljeno 03. 04. 2020.
- [5] Statut Prostovoljnega gasiljskega društva Pobegi-Čežarij, pristupljeno 30. 03. 2020.
- [6] Pravila gasilske službe prostovoljnih gasilcev, pristupljeno 30. 03. 2020.
- [7] Zakon o vatrogastvu (NN 125/19), www.zakon.hr, pristupljeno 16. 03. 2020.
- [8] Zakon o udrugama, www.zakon.hr, pristupljeno 24. 03. 2020.
- [9] Vatrogastvo na tlu Hrvatske, www.hvz.hr, pristupljeno 16. 03. 2020.
- [10] EVaraždin (Oton Mayer), <https://evarazdin.hr/nasim-krajem/vatrogasci-nad-nama-bdiju-vec-150-godina-197114/>, pristupljeno 16. 03. 2020.
- [11] Hrvatska tehnička enciklopedija (Gjuro Stjepan Deželić), <https://tehnika.lzmk.hr/dezelic-duro-stjepan/>, pristupljeno 16. 03. 2020.
- [12] Gasilska zveza Slovenije, <http://www.gasilec.net/organizacija/zgodovina>, pristupljeno 30. 3. 2020.
- [13] Hrvatska vatrogasna zajednica, www.hvz.hr, pristupljeno 20. 03. 2020.
- [14] International association of fire and rescue services, <https://www.ctif.org/index.php/>, pristupljeno 20. 03. 2020.
- [15] Pravilnik o programu usavršavanja i osposobljavanja vatrogasnih kadrova (NN 61/94)
- [16] Statut dobrovoljnog vatrogasnog društva Kaštela, pristupljeno 10. 05. 2020.
- [17] Statut dobrovoljnog vatrogasnog društva Split, pristupljeno 12. 05. 2020.

12. PRILOZI

12.1. Popis slika

POPIS SLIKA	STRANICA
Slika 1. Oznaka Hrvatske vatrogasne zajednice.....	5
Slika 2. Prikaz udruživanja vatrogasnih subjekata.....	6
Slika 3. Vatrogasne oznake.....	14
Slika 4. Vatrogasne oznake slovenskih dobrovoljnih vatrogasnih društava.....	19
Slika 5. Dobrovoljno vatrogasno društvo na natjecanju 1970. godine.....	20
Slika 6. Dodjela priznanja članovima dobrovoljnog vatrogasnog društva Zoljan.....	21
Slika 7. Godišnja skupština dobrovoljnog vatrogasnog društva u gospodarstvu.....	28

12.2. Popis tablica

POPIS TABLICA	STRANICA
Tablica 1. Statistički prikaz broja vatrogasaca u Republici Hrvatskoj.....	7
Tablica 2. Statistički prikaz broja vatrogasaca po županijama.....	8
Tablica 3. Statistički prikaz broja vatrogasaca u Republici Irskoj.....	9